

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914. Första kammaren. Nr 1.

Sedan Kungl. Maj:t den 5 mars 1914, med upplösande av riksdagen, förordnat om nya val i hela riket till riksdagens andra kammare, samt Kungl. Maj:t därefter genom öppet nådigt brev och påbud den 29 april 1914 kallat riksdagen att ånyo sammanträda måndagen den 18 därpå följande maj, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingssal

**måndagen den 18 maj,**

kl. 11 f. m.

Herr Jonsson, Olof, framträdde till talmansbordet och yttrade:

Då jag såsom kammarens ålderspresident har att vid detta sammanträde föra ordet, intill dess för kammaren tillkännagivits, vilka ledamöter blivit utsedda till talman och vice talman, får jag härmed hälsa eder alla hjärtligt välkomna till det delvis säkerligen mer än vanligt viktiga arbete, som förestår. Väl torde vi även vid denna, som man må hoppas, jämförelsevis kortvariga riksdag hava att till vår handläggning införfänta ett rätt betydligt antal frågor av olika slag, men främst och viktigast bland alla dessa måste den fråga sättas, för vilken de nya valen till medkammaren egentligen ägt rum, nämligen frågan om genomförandet av ett planmässigt anordnat och betryggande försvarsväsende samt vad därmed står i omedelbart samband. Vid dessa val ävensom eljest synes det hava framträtt en övervägande bestämd mening och önskan, att denna försvarsfråga nu måtte, särskilt beträffande utbildningen och organisationen så vid hären som flottan, så fullständigt och följdriktigt lösas, att den måtte kunna bliva bärande för framtida varaktighet. Helt visst skall ock denna kammare söka göra sitt bästa, för att denna så långvariga utredningar underkastade försvarsfråga nu äntligen må bliva löst på sådant sätt, att vårt folk må kunna känna sig i full trygghet om att fortfarande få vara herre i eget bo inom gamla Sveriges gränser.

I denna förhoppning mina herrar, tillåter jag mig slutligen

förklara detta första sammanträde öppnat med den gamla lösen:  
Gud bevara konung och fädernesland!

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat kanslirådet C. F. Vougt att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll ävensom att herr ordföranden för tillfället anställt kansli-  
biträden och vaktbetjäning till erforderligt antal.

Upplästes och lades till handlingarna följande från kungl. justitiedepartementet ankomna

*Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen  
för justitiedepartementet den 14 maj 1914.*

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen verkställas innan instundande riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar Olof Jonsson, bankokomisarien Rudolf Emil Norberg och direktören Sven Palme samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar grosshandlaren filosofie doktor Otto Magnus Höglund, greve Johan Gustaf Lagerbjelke och professorn Gustaf Kobb.

Efter avslutande av sistförflutna riksdag hade till justitiedepartementet insänts fullmakter för 4 personer, som, efter det ledamöter av riksdagens första kammare avgått, vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda att inträda i de avgångnas ställe.

Enär redaktören Carl Gustaf Ekman, vilken den 18 mars 1914 blivit utsedd till ledamot av första kammaren för Södermanlands län, sedermera av sagt sig detta uppdrag, och i anledning härav annan person utsetts att inträda såsom ledamot av kammaren, erfordras ej granskning av den för Ekman utfärdade fullmakten.

Vid härefter företagen granskning av övriga fullmakter lämnades de utan anmärkning.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de kammarens ledamöter, för vilka fullmakter inkommit och blivit granskade, skulle tillika med de granskade fullmakterna överlämnas till kammaren.

I ämbetet:

*Gustaf Appelberg.*

## Förteckning

å de ledamöter av Riksdagens första kammare, för vilka fullmakter granskats inför chefen för justitiedepartementet den 14 maj 1914.

<i>Södermanlands län</i>	1	Redaktören Gustaf Österberg i Nyköping.
<i>Kristianstads län</i>	2	Veterinären Gustaf Svensson i Tomelilla.
<i>Skaraborgs län</i>	3	Landstingsmannen Edv. Larsson i Lerdala.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades friherre *Gyllenstierna*.

Härefter upplästes följande sjukbetyg:

Att ledamoten av riksdagens första kammare baron *John Gyllenstierna*, som lider av bronchitis och rhinitis chronica, på grund härav är i behov av vård vid Ems under 6 veckor, räknat från den 1 maj innev. år, intygas.

Lund den <sup>27</sup>/<sub>4</sub> 1914.

*Karl Petrén,*  
Professor.

Hans excellens herr statsministern *H a m m a r s k j ö l d*, som nu inträdde, erhöll på begäran ordet och yttrade:

Jag har att meddela kammaren Kungl. Maj:ts öppna brev om förordnande av talman och vice talman.

Härefter uppläste herr statsministern ifrågavarande kungl. brev, enligt vilket förordnats till talman ledamoten av kammaren herr *Afzelius* och till vice talman ledamoten av kammaren herr *von Friesen*.

Herr Jonsson, Olof, lämnade nu talmansplatsen, som intogs av herr talmannen; och yttrade därefter herr t a l m a n n e n :

Mina herrar! Den tid, som gått, efter det vi senast voro samlade på detta rum, har varit uppfylld av skarpa brytningar, och ännu märkes nog dyningen efter stridens böljgång. Strid hör till det offentliga livet, den är nödvändig, den är nyttig. Men den har sin tid, sitt mått. Hit ha vi nu samlats icke för att endast fortsätta med striden utan för att handla och besluta om fosterlandets väl. Må känslan av gemenskapen i ansvar och i uppsåt att gagna sätta sin prägel nu som

förr på våra förhandlingar! Jag är förvissad om, att de då skola bliva fruktbärande för land och folk.

För egen del anhåller jag vördsamt att fortfarande få vara innesluten i eder vänskap och välvilja.

Herr talmannen yttrade:

Mina herrar! Just medan vi som bäst glädjas åt våren och det nyväckta livet omkring oss, når oss ett dödens budskap. Per Carlbergs plats står tom; han har slutat sitt liv. Där fanns hos Per Carlberg mycket av malmen i hans hembygds berg — värden, som icke glimma på ytan. Klok, uppläst, rättskaffens och självständig fyllde han sin plats, var han ställdes, redbart men stilla och försynt. En god man var han, välvillig, vänfast, utan flärd eller falskhet. Sådan kände också vi honom här. Hans minne skall leva kärt för hans vänner, aktat av alla. Friden följe honom!

Härefter upplästes följande inkomna dödsattest:

Dödsbevis.

Att *Per Magnus Carlberg* med nedanstående ålder: 67 år 6 månader 20 dagar, civilstånd: änkring, yrke eller samhällsställning (egen): Brukspatron, bostad: Stockholms stad, Johannes förs., N:o 28 Johannesgatan, avled i hemmet den 15 maj 1914 kl. 5 e. m. inlytar härmed

Huvuddödsorsak: Pneumonia acuta.  
Stockholm den 17/5 1914.

*Fritz Svensson,*  
leg. läkare.

Herr talmannen anmälde, att någon ansökning till sekreterarfattningen hos kammaren icke inkommit, och hemställde, huruvida kammaren behagade genast företaga val av sekreterare.

Sedan denna hemställan besvarats med ja, företogs valet, och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

kanslirådet A. von Krusenstjerna med alla avgivna eller 144 röster.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarrens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sitt sammanträde onsdagen den 20 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarrens kansli och vaktbetjäning,

dels av tre ledamöter för att deltaga i talmansöverläggningarna, och  
dels av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli.  
Detta förslag antogs.

---

Kanslirådet von Krusenstjerna fick nu företräde, underrättades, att han blivit av kammaren vald till sekreterare och övertog protokollsföringen.

In fidem  
*C. F. Vougt.*

---

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t genom offentliga anslag i nåder bjudit och kallat riksdagens ledamöter att tisdagen den 19 i denna månad kl. 11 f. m. infinna sig i slottskapellet samt efter förrättad gudstjänst begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

---

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats 100 inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelningen av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet å varje bänk finge genom sekreteraren ske efter slutet av kammarens sammanträde denna dag, med iakttagande att de för varje landstingsområdes eller stads riksdagsmän avsedda biljetter utlämnades till områdets eller stadens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Denna hemställan bifölls.

---

Kammaren åtskildes kl. 11,43 f. m.

In fidem  
*A. v. Krusenstjerna.*

---